

ΑΠΟ ΤΟ 21

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΚΙΤΣΟΥ ΤΖΑΒΕΛΑ

Ἡ ἀτρόμητη καπετάνισσα. Στὸ Μεσολόγι. Ὁ Τζαβέλας ἐρωτοχτυπημένος. Πῶς ἄρπαξε τὴν ἀγαπημένη του. Ὁ γάμος τους. Ἡ περιπέτειες τῆς ἡρωίδος κτλ. κτλ.

ΜΙΑ ἀπὸ τὶς πιὸ ὑπέροχες γυναικείες μορφές τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, εἶνε ἀναμφισβότως καὶ ἡ κυρὰ Βασιλική, ἡ γυναίκα τοῦ ἡρωϊκοῦ Κίτσου Τζαβέλα.

Τὴν Βασιλικὴ τὴν πρωταντίκρυσε ὁ Κίτσος στὸ Μεσολόγι. Ἦταν ἡ τελευταῖες ἡμέρες τῆς δευτέρας πολιορκίας τῆς μαρτυρικῆς πόλεως. Ὁ καπετάνιος περνοῦσε ἀπὸ ἓνα στενοσόκακο, ὅταν ἔξαφνα, στὴν αὐλὴ ἑνὸς σπιτιοῦ εἶδε μιὰ πανέμορφη νέα νὰ πλένη τὸ μαντήλι της.

Ἡ ὠνειρεμένη ὠμορφιά τῆς κόρης, ἡ λυγρὴ της κορμοστασιά, τὰ μαῦρα μαλλιά της, τὰ ὀλόμαυρα μάτια της, ξετρέλλαναν τὸν Τζαβέλα. Στάθηκε καὶ τὴν κύτταξε ὡς νειροπαρμένος. Ἡ κόρη τὸν πρόσεξε κι' αὐτὴ, γλυκοχαμογέλασε κι' ἔτρεξε νὰ κρυφτῆ, κατακόκκινη ἀπὸ ντροπῆ.

Ὁ Τζαβέλας γύρισε γρήγορα στὸ «κονάκι» του, φώναξε τρία ἔμπιστα παλληκάρια καὶ τάστειλε νὰ ποῦν στὴ μητέρα τῆς Βασιλικῆς πῶς ὁ στρατηγὸς εἶδε τὴν κόρη της, τὴν συμπάθησε καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς αὐτὴ.

Ἡ μητέρα τῆς Βασιλικῆς ἦταν Ἀρχωθίτισσα, ἡσυχὴ καὶ φρόνιμη γυναίκα. Μόλις εἶδε τὰ παλληκάρια τοῦ Τζαβέλα νὰ μπαίνουν σπιτί της, μόλις ἄκουσε τὸ μήνυμα τοῦ στρατηγοῦ τρόμαξε. Ἄρχισε νὰ κλαίη καὶ νὰ δέρνεται:

— Πῶ! Πῶ! Συμφορά μου... Ποῦ νὰ κρύψω τὸ κυρίτσι μου μὴ μοῦ τ' ἄρπάξουν;...

Φοβόταν, ἡ φτωχὴ μητέρα, μήπως ὁ Τζαβέλας ἤθελε τὴν κόρη της γιὰ συντροφιά του, ὅσο κρατοῦσε ἡ πολιορκία. Γι' αὐτὸ γύρισε κι' εἶπε στὰ παλληκάρια:

— Κομμάτια νὰ μὲ κάνη ὁ στρατηγὸς, ἐγὼ δὲν θ' ἀφήσω νὰ ντροπιᾶσθῃ τὴν κόρη μου!... Μὰ ὁ Τζαβέλας, ὁ τίμιος καὶ γενναῖος πολεμιστῆς, δὲν εἶχε κακοὺς σκοπούς. Ἀγαποῦσε

πραγματικὰ τὴν Βασιλική. Κι' ἔτσι καρδιοπληγωμένος κι' ἀνυπόμονος ὅπως ἦταν, σηκώθηκε καὶ πῆγε μόνος του στὴ μητέρα τῆς κόρης. Μόλις τὸν εἶδε ἡ Ἀρχωθίτισσα τάχασε. Μὰ ὁ στρατηγὸς τὴν πῆρε μὲ τὸ καλὸ, τῆς ἀνοίξε τὴν καρδιά του, τῆς μίλησε μὲ εἰλικρίνεια. Τέλος τοῦ ὑποσχέθηκε πῶς ἂν ἔβγαине ζωντανὸς μαζὺ μὲ τὴν Βασιλικὴ ἀπὸ τὸ Μεσολόγι θὰ τὴν ἔκανε γυναίκα του.

Τί μπορούσε νὰ κάνη ἡ μητέρα τῆς νέας;

— Πάρτην, καπετάνιο, τοῦ εἶπε μὲ βουρκωμένα τὰ μάτια καὶ τὸ κρίμα στὸ λαιμό σου ἂν δὲν κρατήσης τὸ λόγο σου!

Ἄλλ' ὁ Τζαβέλας κράτησε τὸ λόγο του καὶ μὲ τὸ παραπάνω μάλιστα. Κι' ὅταν ὕστερα ἀπ' τὴν ἡρωϊκὴ ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου πῆγε στὸ Ναύπλιο, ἔχοντας πάντα μαζὺ τὴν Βασιλική, ἔκαμε τοὺς γάμους του «μεγαλοπρεπέστατα», ὅπως γράφει μιὰ σύγχρονη ἔφημερίδα.

περνοῦσε πλάι του.

Ἐνα διαπεραστικὸ σφύριγμα ἀκούστηκε. Τὸ τράμ σταμάτησε ἀπότομα, κάνοντας τοὺς ἐπιβάτες ποῦ στεκόντουσαν ὄρθιοι νὰ χάσουν τὴν ἰσορροπία τους.

Ἐνας ἀστυφύλακας φάνηκε στὴν πόρτα κι' ἔγνεψε στὸ Φερχμῆ.

— Κύριε, τοῦ εἶπε, ἀνεβῆκατε στὸ τράμ ἐν κινήσει, παραβαίνοντας τὴ σχετικὴ ἀστυνομικὴ διάταξι. Ἀκολουθήστε με στὸ τμήμα, ὅπου θὰ πληρώσετε πέντε λίρες πρόστιμο...

Ρ. ΓΚΙΟΥΝΤΕΚΙΝ

Ὅταν ὁ Τζαβέλας ἐπιχειροῦσε ἐφόδους κατὰ τῶν Τούρκων ἔξω ἀπὸ τὸ φρούριο, ἡ Βασιλικὴ ἔστεκε ψηλὰ στὶς ἐπάλξεις καὶ τὸν περίμενε μὲ χτυποκάρδι. Κι' ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ γυρίζη μὲ τὰ παλληκάρια του νικητῆς, τοῦδινε πάντα ἓνα λουλουδί, σιωπηλὴ τοῦ θαυμασμοῦ της ἔκφρασι.

Μιὰ μέρα, ὁ Τζαβέλας ἐτοιμαζόταν νὰ μπῆ μὲ τὰ παλληκάρια του σ' ἓνα «πριάρι» (Μεσολογγίτικο πλοιάριο) γιὰ νὰ πάη νὰ ἐνισχύσῃ τὴν Κλείσουθα ποῦ κινδύνευε. Ἡ Βασιλικὴ τοῦ φόρεσε τὴν τουρκοφάγα πάλα του καὶ τοῦ εἶπε:

— Νὰ μοῦ γυρίσης νικητῆς!

Ἐνθουσιασμένος ὁ Τζαβέλας ξεσπάθωσε ἀμέσως, μὰ μιὰ ἐχθρική σφαῖρα χτύπησε ἔξαφνα τὴν πάλα του καὶ τὴν ἔσπασε στὰ δύο.

Τὸ περιστατικὸ αὐτὸ δὲν δείλιασε τὸν ἀτρόμητο Σουλιώτη. Πῆρε τὰ κομμάτια τοῦ σπαθιοῦ του, ἔτρεξε στὴν πιὸ κοντινὴ ἐκκλησία, τὰ ἀφιέρωσε στὴν Παναγία, φόρεσε ἄλλο σπαθί κι' ἔφυγε γιὰ τὴν Κλείσουθα ἀποφασισμένος νὰ νικήσῃ, ὅπως πάντα, ἢ νὰ πεθάνῃ...

Ὅπως εἶπαμε, ἡ τόλμη καὶ ἡ γενναιότης τῆς Βασιλικῆς ἦταν κάτι ἀφάνταστο. Μιὰ νύχτα κοιμόταν μὲ τὸν καλὸ της σὲ μιὰ καλύβα, γιὰ τὴν ἀσπίδα τοῦ Μεσολογγίου τὰ εἶχαν ρημάξει ἡ βόμβες τοῦ ἐχθροῦ. Ἐξαφνα μιὰ βόμβα τρύπησε τὴ στέγη τῆς καλύβας κι' ἔπεσε πλάι στὴν κα-

πετάνισσα. Ἡ Βασιλικὴ ξύπνησε ἀμέσως, πήδησε ἀπάνω, ἄρπαξε τὴν κάππα τοῦ Κίτσου, τύλιξε μ' αὐτὴ τὴ βόμβα καὶ τὴν ἐμπόδισε ἔτσι νὰ ἐκραγῆ καὶ νὰ τοὺς κάμη κομμάτια...

Ἡ Βασιλικὴ Τζαβέλα διέπρεψε στὴν Αὐλὴ τοῦ Ὁθωνος. Φοροῦσε πάντα ἑλληνικὴ ὀλό-

χρυσὴ στολὴ καὶ φέσι μὲ «μπίμπιλες» καὶ τρέμουσες γύρω. Ποτέ της δὲν ἔχόρευε στοὺς περίφημους χοροὺς τοῦ παλατιοῦ. Βλέποντας μάλιστα τὶς ξένες κυρίες νὰ χορεύουν, ἔλεγε:

— Ἐμεῖς εἴμαστε μόμπιλα μπροστά τους!

Σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς ἀνακτορικοὺς χοροὺς τὴν εἶδε γιὰ πρώτη φορὰ ἡ σύζυγος τοῦ Ρώσου πρεσβευτοῦ Περσιάνι. Τῆς ἔκανε δὲ τόσο μεγάλη ἐντύπωσι ἡ ὠμορφιά της, ὥστε ἀφοῦ ἔμαθε ἀπὸ τὴ Βασίλισσα Ἀμαλία ποιά ἦταν, τὴν πλησίασε καὶ τὴν παρακάλεσε νὰ δεχτῆ νὰ τὴν ζωγραφίσῃ.

Ἡ Βασιλικὴ ὁμως ἀρνήθηκε:

— Ἄ! μπᾶ... μπᾶ!... Ἐγὼ δὲν ζωγραφίζομαι.

Ἐἶχε τὴν πρόληψι πῶς ὅταν τὴν ζωγραφίσουν θὰ πεθάνῃ.

Ἡ Περσιάνι ὁμως ἐπέμεινε καὶ ἡ Βασιλικὴ δέχθηκε.

— Ἄν μοῦ δώσης καὶ μένα μιὰ εἰκόνα, θὰ σοῦ κάμω τὸ χατήρι, εἶπε στὴν σύζυγο τοῦ Ρώσου πρεσβευτοῦ.

Ἡ Περσιάνι τῆς ἔκαμε τὸ πορτραῖτο καὶ τῆς τὸ χάρισε.

Ἡ Βασίλισσα Ἀμαλία ὑπεραγαποῦσε τὴν Βασιλική. Ἡ οἰκειότης μεταξύ τους ἦταν μεγάλη. Κι' ὅταν ἡ γυναίκα τοῦ Κίτσου Τζαβέλα ἀπηυθύνετο στὴν Βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔκαμε, ὅπως ἡ ἄλλες Κυρίες τῆς Τιμῆς, χρῆσιν τοῦ «Μεγαλειοτάτη». Τὴν ἀποκαλοῦσε ἀπλῶς: — «Ἀδελφοῦλα μου!...»

Στὰ 1855 ὁμως, ὅταν ἀπέθανε ὁ Κίτσος Τζαβέλας, ἡ Βασιλικὴ ἀφῆσε καὶ τὸ παλάτι καὶ τὴν πρωτεύουσα κι' ἀπατραβήχθηκε στὴν Κηφισιά. Ὁ κόσμος εἶχε μαυρίσει πειὰ γι' αὐτὴ, δὲν εἶχε καμμιά χάρι, καμμιά χαρά.